

ชื่อเรื่อง	การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.วรรณา โชคบรรดาลสุข อาจารย์กุลยา อนุโลก อาจารย์วรลักษณ์ ทองประยูร
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) รวบรวมองค์ความรู้ด้านลวดลายผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี 2) ทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนสู่ช่างทอรุ่นใหม่ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 พื้นที่ศึกษาคือตำบลคูบัว ตำบลดอนแร่ และตำบลรางบัว จังหวัดราชบุรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือปราชญ์ชาวบ้าน ช่างทอผ้าตีนจกรุ่นเก่า และนักวิชาการด้านผ้าตีนจกไท-ยวน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยการรังสรรค์ข้อมูลครบทุกประเด็นแบบองค์รวม

ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไท-ยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเสี้ยว กาบ หน้าหมอน โกงแก้ง กาบดอกแก้ว โกงแก้งซ้อนเสี้ยว กาบซ้อนหัก และหักนกคู้ ส่วนกลุ่มบ้านคุณยายซ้อน กำลังหาญ ลักษณะของลวดลายและการเรียกชื่อลาย มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่มี 8 ลาย เช่นเดียวกัน ได้แก่ เสี้ยวซ้อนหัก เสี้ยวซ้อนเสี้ยว หักซ้อนหัก โกงแก้ง หน้าหมอน เกี้ยวซ้อนกาบ ซ้อนกาบ และหักดำ ผู้วิจัยได้รวบรวมลายกราฟของผ้าตีนจก แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบด้วยการจัดทำเป็นคู่มือการทอผ้าตีนจกไท-ยวนราชบุรี เผยแพร่ถ่ายทอดคู่มือไปยังกลุ่มคนที่สนใจ และจัดฝึกอบรมให้กับช่างทอผ้าตีนจกรุ่นใหม่ จำนวน 15 คน ผลการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ในการทอผ้าเพิ่มขึ้น สามารถทอผ้าตีนจกลายพื้นฐานได้ และรู้จักลวดลายผ้าตีนจกมากขึ้น

Title Transfer of Local Wisdom on the Production of
Teen Chok Tai-Yuan Fabric in Ratchaburi Province

Researcher Assistant Professor Dr. Wanna Chokbandansuk
Kunlaya Anuloke
Woraluk Thongprayoon

Program Economic

Academic Year 2015

ABSTRACT

The research focused on: 1) codifying the knowledge repository of Teen Chok Tai-Yuan fabric patterns in Ratchaburi province, 2) transferring the local wisdom on Teen Chok Tai-Yuan fabric production through the weavers of new generations. Qualitative research method was used for data collection and undertaken from 2014 to 2015. The area of the study was in Tambon Kubue, Tambon Donrae, Tambon Rang Pum Bue in Ratchaburi province. The 15 key informants included local philosopher, primitive Teen Chok weavers, as well as academic experts in Teen Chok Tai-Yuan textile. Data was collected by In-depth Interview, Unstructured interview, Non-Participant Observation and Participant Observation. Data analysis was performed with content analysis and a holistic synthesis.

The finding was discovered that the original Teen Chok fabric patterns of Thai Yuan in Ratchaburi consisted of 8 common patterns as follows: 1) Dok-Sia, 2) Kab, 3) Na-Morn, 4) Khong-Kheng, 5) Kab-Dok-Khaw, 6) Khong-Kheng-Sorn-Sia, 7) Kab-Sorn-Hak, and 8) Hak-Nok-Khu. Likewise, those from household of Khun Yai Sorn Kamlangharn also had 8 patterns, but there was some difference in the designs and names as seen in the following list: 1) Sia-Sorn-Hak, 2) Sia-Sorn-Sia, 3) Hak-Sorn-Hak, 4) Khong-Kheng, 5) Na-Morn, 6) Keaw-Sorn-Kab, 7) Sorn-Kb, and 8) Hak-Dam. The researcher compiled the data of Teen Chok patterns and kept it systematically

in form of a handbook of Teen Chok Thai-Yuan Fabric Production in Ratchaburi, and then distributed it over to all engaging parties. A training course was held to disseminate the knowledge gaining through 15 participants of Teen Chok present weavers in the community. After attending the course, the result revealed that the participants got greater ability to weave the standard fabric patterns, more familiar with patterns until they could recognize the patterns of Teen Chok fabric.